

בעקבות הסתווניות

מרבית הצמחים המקדימים לפרוח בסתיו הם צמחי בצל ופקעת ובהם הסתווניות. זו אמנם תקופה מעוטת פריחה בהשוואה לחודשי האביב, אך בהחלט יש מה לראות. לפניכם שני מסלולי פריחה בעקבות הסתווניות: בראשון - סתווניות הפורחות כבר עכשיו, בסתיו, בשני - סתוונית הפורחת בחורף

סתווניות נחל חזורי

כתיבה: יעל סלע, מרכז הדרכה גולן

רכס בשנית. צילום: יעל סלע

איך מגיעים: נוסעים בכביש 99 (כביש קריית שמונה-רמת הגולן) וממנו ממשיכים צפונה בכביש 989, החוצה את נחל סער ועולה לכיוון נווה אטי"ב. חולפים על פני גן לאומי מצודת נמרוד וכעבור כקילומטר מבחינים בחניון משמאל (אתר נבי חזורי וסיירת אגוז) ושם חונים.

סימון שבילים: מסלול נחל חזורי מסומן במפת סימון שבילים בצבע כחול.

סוף המסלול: המסלול אינו טבעתי, ועל כן יש צורך להביא את הרכבים לנקודת הסיום, הנמצאת בכניסה לגן לאומי מבצר נמרוד. אלו שאין ברשותם רכב נוסף יוכלו לחזור לנקודת ההתחלה בצעידה זהירה לאורך הכביש.

דרגת קושי: בינוני עד קשה.

זמן הליכה: שלוש-ארבע שעות.

עונה מומלצת: כל השנה.

ציוד: נעלי הליכה, כובע ומי שתייה.

נחל חזורי הוא אחד מיובליו של נחל גובתה, המפריד בין כתף חרמון לשלוחת שריון. הנחל קרוי על שמו של נבי חזורי, דמות מקודשת לדרוזים, שעל פי המסורת קבור במקום. שיחי חזורי, שהיה רודף שלום, נתן למבקרו אוהבי המלחמות והאלימות מלח שגרם להם לשכוח את השנאה והרצון להילחם. לאחר טעימת המלח איבדו שוחרי הקרבות את זיכרונם ושכחו כי פניהם למלחמה. באזור הקבר יש יותר מ-70 אלונים גדולים ועתיקים שנשתמרו בגלל קדושת המקום.

יש בה מסלולי הליכה מעגליים, קצר וארוך, בשבילים מוסדרים ומסומנים. יש להקפיד ללכת בשבילים בלבד כדי לא לרמוס צמחים שאינם פורחים עוד ולא לגרום נזק לצמח נדיר זה. השבילים נוחים מאוד והביקור כאן מתאים גם לאנשים המתקשים בהליכה. בעמקי הלס המעורב בחול פורחות בינואר אוכלוסיות דו צבעוניות של סתונית הנגב. סתונית הנגב היא גיאופיט רב שנתי בעל פקעת הנמצאת עמוק באדמה ושלושה עלים רחבים, קירחים לחלוטין וצמודים לפני האדמה. התפרחת חסרת גבעול ובוקעת ממש מהקרקע. הפרחים מופיעים עם העלים ומסודרים באגודות צפופות. מספר הפרחים רב (חמישה ומעלה) וצבעם לבן או ורוד. באביב פורחים כאן, מלבד אירוסים, צבעונים, כחלית ההרים, רותם המדבר, שלושה מינים של שמשון ועוד פרחים רבים האופייניים לחולות הנגב.

לאחר כ־45 דקות הליכה נגיע למפגש עם השביל השחור, המגיע מהיישוב נווה אטי"ב ויורד בנחל גובתה עד לאתר הבניאס. ניפרד מהשביל השחור ונעלה בשביל הכחול לכיוון מצודת נמרוד. כאן נעזוב את אפיק הנחל ונעלה בעלייה תלולה מאוד בין עצי זית הנטועים בשטח. למרות תלילותו השביל נוח להליכה. נסיים את העלייה במפגש השביל עם גדר גן לאומי מצודת נמרוד והכביש, שם אמורות להמתין המכוניות.

סתונית הנגב בשמורת אירוס ירוחם

כתיבה: מיכל דבה, מרכז הדרכה רמון

שמורת אירוס ירוחם נמצאת בנגב הצפוני, בין ירוחם לדימונה. כדי להגיע אליה יש לנסוע דרומה בכביש 40 לכיוון באר שבע.

איך מגיעים: עוברים את באר שבע בכביש החדש העוקף את העיר ממזרח, ופונים שמאלה בכביש דימונה-סדום (כביש 25). אחרי מעט יותר מ־30 ק"מ מגיעים לצומת דימונה, ובה פונים דרומה (ימינה) אל כביש 204 לכיוון ירוחם. נוסעים כ־6 ק"מ ומגיעים אל בסיס צבאי קטן שנמצא ממזרח (שמאל) לכביש. כ־300 מטרים אחרי הבסיס ישנה דרך עפר המוליכה אל שמורת האירוסים, הנמצאת ממש מאחורי הבסיס, כ־500 מטרים ממזרח לכביש. על הכביש יש שלט המורה לכיוון השמורה. הדרך עבירה לכל סוגי כלי הרכב. נוסעים בה צפונה עד גדר הבסיס ואחר כך מזרחה לאורך הגדר עד רחבת חניה שבה יש שלט המציין כי כאן נמצאת שמורת אירוס ירוחם.

סימון שבילים: השמורה משולטת

בגבעה הקטנה שמצפון לחניון ניצבת אנדרטה מיוחדת לזכרם של חללי סיירת אגוז, יחידה שבתחילת דרכה נלחמו אנשיה כנגד מחבלים שביקשו לחצות את מורדות החרמון ולחדור לישראל, ואחר כך הם נלחמו כנגד החיזבאללה בדרום לבנון. האנדרטה בנויה מאוסף פינות התייחדות בטבע, ולכל חלל וחלל מוקדשת פינה נפרדת. נרד מהחניון לשביל המסומן בכחול ונחלוף על פני גשר אבן קטן. מיד לאחר חציית הגשר תחל ירידה בין סלעים ומצוקים קטנים בשביל העובר בין חורש אלונים די סבוך הגדל בין הסלעים וחוצה מדי פעם את הנחל. אורכו של השביל בקטע זה הוא כמה מאות מטרים, וההליכה בו אטית. בהמשך הדרך השביל מתון יחסית, ועובר בצדו הדרומי של אפיק הנחל. בסתיו מומלץ להקדיש מעט זמן לחיפוש סתוניות בעלות פרחי ענק. זהו המקום היחיד בארץ שבו ניתן להבחין בשלושת מיני הסתוניות גדולות הפרחים: סתונית ירושלים, המאפיינת את השטחים הפתוחים יותר באזור; סתונית בכירה, המאפיינת את החורש הסגור; וסתונית התשבץ, הגדלה בעיקר באדמות בזלת וזהו המקום היחיד בארץ שניתן לראותה בתשתית סלעי גיר המאפיינים את החרמון. כיצד נבדיל בין מיני הסתונית הנגלים לעינינו? קראו בכתבה על הסתוניות בגיליון זה (עמוד 12). בנחל ניתן לראות נציגה נוספת של קבוצת מבשרי הסתיו - החלמונית הגדולה, הבולטת במדרון בצבעה הצהוב בוהק, ולכן נקראת גם "פרח התדהמה הצהוב". במשך עונות השנה גדלים ופורחים לאורך אפיק הנחל מיני פרחים רבים, בהם כלניות, רקפות, אחי רותם, לוטם מרווני, לוטם שעיר, וכן עץ מילה סורית.

אירוס ירוחם. צילום: בני שלמון